

Centar za sigurnosne studije - BiH

Centre for Security Studies - BH

Banja Luka

SIGURNOST ŽENA U LOKALNIM ZAJEDNICAMA

Mostar

CFLI/FCIL

Canada Fund for Local Initiatives
Fonds canadien d'initiatives locales

SIGURNOST ŽENA U LOKALNIM ZAJEDNICAMA

Lajla Leko
Sabahudin Harčević

Sarajevo, 2023.

ISBN 978-9958-857-05-8

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod

ID brojem 53191174

IZDAVAČ

Centar za sigurnosne studije, Sarajevo

ZA IZDAVAČA

Denis Hadžović, predsjednik

UREDNIK

Benjamin Plevljak

AUTORI

Lajla Leko
Sabahudin Harčević

ŠTAMPA

Sonic Studio, Sarajevo

ZA ŠTAMPARIJU

Emir Džinović

TIRAŽ

600 primjeraka

Publikacija „Sigurnost žena u lokalnim zajednicama“ nastala je u okviru projekta „Unapređenje sigurnosti žena u lokalnim zajednicama – AwareBiH“. Projekat finansijski podržava Kanadski fond za lokalne inicijative.

Mišljenja sadržana u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno mišljenja Vlade Kanade.

CFLI/FCIL

Canada Fund for Local Initiatives
Fonds canadien d'initiatives locales

ISBN 978-9958-857-05-8

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod

ID brojem 53191174

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Sadržaj

Lista skraćenica.....	i
Obraćanje Ambasadorice Kanade za Bosnu i Hercegovinu.....	ii
Predgovor	v
Uvod.....	1
Nalazi istraživanja.....	4
Diskusija.....	17
Zaključak i preporuke.....	22
Literatura	26

Lista grafikona

Grafikon 1 - Dobne skupine anketiranih žena (n=206).....	4
Grafikon 2 - Radno-pravni status anketiranih žena (n=199).....	4
Grafikon 3 - Ocjena osjećaja sigurnosti ispitanica (n=206).....	5
Grafikon 4 - Prikaz odgovora ispitanica o osjećaju sigurnosti u mjestu boravka prema lokaciji (n=206).....	6
Grafikon 5 - Faktori koji pozitivno utiču na sigurnost ispitanica (n=204).....	7
Grafikon 6 - Najzastupljeniji odgovori ispitanica na pitanje šta ih čini fizički nesigurnim u mjestu boravka (n=99).....	8
Grafikon 7 - Kome su ispitanice prijavile uznemiravanje (n=24).....	9
Grafikon 8 - Razlozi neprijavlivanja uznemiravanja.....	9
Grafikon 9 - Povjerenje ispitanica u policiju (n=206).....	10
Grafikon 10 - Presjek odgovora ispitanica na pitanje 4a i pitanje 5 (n=105).....	10
Grafikon 11 - Pozitivna mišljenja ispitanica o policijskim službenicama (n=129).....	11
Grafikon 12 - Pozitivna mišljenja ispitanica o policijskim službenicima (n=114).....	12

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Grafikon 13 - Negativna mišljenja ispitanica o policijskim službenicima (n=70)	13
Grafikon 14 - Poređenje mišljenja ispitanica o policijskim službenicima i službenicama (n=206)	13
Grafikon 15 - Presjek odgovora ispitanica u prvom i osmom pitanju (n=196)	15
Grafikon 16 - Presjek odgovora ispitanica na prvo i deveto pitanje (n=200)	15
Grafikon 17 - Najviše zastupljeni odgovori ispitanica na pitanje šta može uticati da se osjećaju sigurnije svom mjestu boravka (n=185)	16

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Lista skraćénica

ARS BiH – Agencija za ravnopravnost spolova BiH

BiH – Bosna i Hercegovina

CFLI – Kanadski fond za lokalne inicijative

CSS – Centar za sigurnosne studije

MUP HNK – Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona

MUP KS – Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo

MUP RS – Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske

Obraćanje Ambasadorice Kanade za Bosnu i Hercegovinu

CHARETTE, Caroline
Ambasadorica Kanade
za Bosnu i Hercegovinu

Poštovani čitatelji/čitateljice,

Diskriminacija i ukorijenjene rodne predrasude nastavljaju ograničavati napredak i učešće žena, djevojaka i rodno različitih ljudi u ekonomskim, društvenim i političkim sferama. Rodno zasnovana diskriminacija je često praćena drugim oblicima ukrštane diskriminacije, uključujući diskriminaciju na osnovu rase, etničke pripadnosti, vjere, jezika, seksualne orijentacije, starosti, sposobnosti ili statusa migranata ili izbjeglica, između ostalih aspekata ličnog identiteta.

Rodna ravnopravnost, osnaživanje žena i djevojčica (u svoj njihovoj različitosti) i ostvarivanje njihovih ljudskih prava ključni su prioriteti Kanade. Kanada zamišlja svijet u kojem su sve žene, djevojčice i rodno različiti ljudi cijenjeni i osnaženi, imaju kontrolu nad svojim životima i tijelima, žive bez nasilja, u potpunosti učestvuju kao donosioci odluka i jednako i značajno doprinose i imaju koristi od razvoja i prosperiteta.

Kada su svi ljudi osnaženi da ostvare svoja ljudska prava, učestvuju u odlukama koje utiču na njihove živote i tijela, te imaju pristup i upravljaju resursima, oni mogu ostvariti svoj puni potencijal, prekidajući ciklus siromaštva za sebe, svoju porodicu i svoju zajednicu.

U tu svrhu, Kanada je ponosna što vodi feminističku vanjsku politiku koja unapređuje ove vrijednosti kroz naše diplomatske, trgovinske i međunarodne inicijative pomoći. Usvajanje takvog feminističkog pristupa znači osporavanje diskriminacije sa kojom se suočavaju žene,

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

djevojčice i rodno različiti ljudi širom svijeta, te prepoznavanje dimenzija nejednakosti koje se ukrštaju.

Ovaj rad se ne odnosi samo na osiguravanje pristupa uslugama i mogućnostima, već uključuje i transformaciju društvenih normi i tradicionalne dinamike moći, kao i rješavanje strukturnih prepreka jednakosti, uključujući one koje mogu spriječiti puno i značajno učešće žena i djevojčica u razvoju i implementaciji politike.

Kao rezultat ove vizije, Kanada se sada rangira kao najveći bilateralni donator Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) po udjelu naše ukupne službene razvojne pomoći koja podržava rodnu ravnopravnost, te smo među najvećim donatorima za ulaganja koja podržavaju organizacije za ženska prava i borbu protiv nasilja nad ženama i djevojčicama. Kanada je također glavni donator u sveobuhvatnim uslugama seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava (sa ciljem dostizanja 700 miliona CAD godišnje do 2023.), kao i u rješavanju nejednakosti u plaćenom i neplaćenom radu njege sa ulaganjem od 100 miliona CAD tokom 5 godina.

Kanada vjeruje da lokalno civilno društvo i organizacije za ženska prava igraju ključnu ulogu u osporavanju štetnih i diskriminirajućih društvenih praksi i uvjerenja, te mobiliziranju promjena politika, zakona i usluga. Radeći zajedno, možemo pretočiti naše kolektivno opredjeljenje u djela i trajne promjene koje će svima koristiti.

U kontekstu Bosne i Hercegovine, partnerstvo sa organizacijama koje se zalažu za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojaka postavili smo kao prioritet, uključujući i Kanadski fond za lokalne inicijative. Veoma sam zadovoljna što će naša uspješna saradnja sa Centrom za sigurnosne studije olakšati napore u cilju jačanja vidljivosti i uključivanja rodni perspektiva u oblasti sigurnosti. Iskrena i otvorena zapažanja koja su podijelile učesnice u projektu „AwareBiH“ važan su doprinos tekućem dijalogu o istrajnim preprekama sa kojima se žene suočavaju, a koje ih mogu spriječiti da doprinesu kreiranju i implementaciji sigurnosne politike. Ovaj projekat je također važan doprinos nastavku rada u Bosni i Hercegovini s ciljem da njena sigurnosna politika bude inkluzivnija, a potom i efikasnija.

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Kao ambasadorici Kanade za Bosnu i Hercegovinu, čast mi je dati lični doprinos ovom vrijednom projektu, za koji se nadam da će usmjeriti prijeko potrebnu pažnju na potrebu da se poboljša osjećaj sigurnosti žena kako bi se promoviralo njihovo učešće u kreiranju politike.

Srdačan pozdrav,

Caroline Charette

Ambasadorica Kanade za Bosnu i Hercegovinu

Predgovor

Centar za sigurnosne studije (CSS) ima za čast predstaviti publikaciju „Sigurnost žena u lokalnim zajednicama“ koja objedinjuje nalaze i rezultate istraživanja sprovedenog u okviru šestomjesečnog projekta „Unapređenje sigurnosti žena u lokalnim zajednicama - AwareBiH“. Projekat je finansijski podržala Vlada Kanade putem Kanadskog fonda za lokalne inicijative (CFLI).

Cilj ovog projekta jeste da senzibilizira društvo, posebno predstavnike sektora sigurnosti, zakonodavne i izvršne vlasti na percepciju sigurnosti iz pozicije žene. To bi doprinijelo većoj vidljivosti i uvođenju rodne perspektive u sigurnost, posebno kada je u pitanju kreiranje politike i njeno implementiranje.

Projekat je uključivao tri ključne aktivnosti. Prva aktivnost projekta se odnosila na istraživanje, tačnije anketiranje reprezentativnog uzorka žena iz Sarajeva, Banja Luke i Mostara. Upitnik je bio fokusiran na faktore koji utiču na osjećaj sigurnosti ispitanica u njihovim lokalnim zajednicama. Osim toga, istraživanje je uključivalo i percepciju žena o policijskim službenicima i drugim relevantnim sigurnosnim pitanjima. U okviru prve aktivnosti su obavljani i online intervjui žena u BiH, putem kojih smo pitali da navedu način na koji one smatraju da njihovi sugrađani mogu doprinijeti boljem osjećaju sigurnosti u njihovim lokalnim zajednicama/mjestima boravka. Druga aktivnost se odnosila na pisanje izvještaja o nalazima sprovedenog istraživanja. Treća aktivnost uključivala je javnu kampanju s ciljem predstavljanja nalaza sprovedenog istraživanja.

U konačnici, projektom se nastoji doprinijeti unapređenju sigurnosti žena u lokalnim zajednicama, ističući pitanja koja utiču na sigurnost žena na osnovu njihovih iskustava i predstavljanjem rezultata analize ključnim akterima i široj javnosti.

Zahvaljujemo se Vladi Kanade koja je kroz finansijsku podršku omogućila realizaciju ovog projekta putem CFLI.

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Uvod

CSS projektom „Unapređenje sigurnosti žena u lokalnim zajednicama – AwareBiH“ nastoji ukazati na stanje sigurnosti iz perspektive žena, stoga je neophodno da neki od najvećih gradova, tačnije Mostar, Sarajevo i Banja Luka, budu nosioci pozitivnih promjena u implementaciji rezultata projekta. Osim toga, projektom se nastoji ukazati i na sposobnost žena u Bosni i Hercegovini (BiH) da utiču na promjene koje bi njihovo okruženje učinile sigurnijim. Ova tema se u BiH ne spominje u mjeri u kojoj bi trebala, dok se sektor sigurnosti i dalje percipira kao sektor kojim dominiraju muškarci. S tim u vezi, ovaj projekat će pomoći društvu i donosiocima odluka da bolje razumiju potrebe i osjećaje žena u BiH o njihovoj sigurnosti.

Važno je istaći doprinos koji institucionalni okviri mogu imati u poboljšanju sigurnosti žena. Institucionalni okviri trebaju obezbjediti strukturu za rješavanje i prevenciju nasilja nad ženama kreiranjem zakona, politika i procedura koje, prije svega, pružaju podršku i zaštitu žrtvama. Također, trebaju doprinositi podizanju svijesti i promjeni stavova i ponašanja koja mogu ugrožavati sigurnost žena na bilo koji način. U konačnici, efektivni institucionalni okviri igraju ključnu ulogu u stvaranju sigurnijeg okruženja za žene i poboljšanju njihove sigurnosti. S tim u vezi, ističe se nekoliko međunarodnih institucionalnih okvira koji se bave pitanjima sigurnosti žena, tačnije osnaživanjem žena, eliminacijom diskriminacije žena, prevencije nasilja, uvođenjem rodne perspektive za kreiranje sigurnosnih politika i sl.

Neki od tih okvira su Rezolucija 1325 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda¹, Pekinška deklaracija i Platforma za akciju², Istanbulska

---

¹Rezolucija Ujedinjenih naroda 1325 „Žene, mir i sigurnost“. Dostupno na: <https://www.un.org/womenwatch/osagi/wps/>

²Pekinška Deklaracija i Platforma za Akciju. Dostupno na: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/01/beijing-declaration>

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

konvencija³ i Konvencija Ujedinjenih naroda o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena⁴.

Kada je u pitanju državni kontekst, može se istaći rad nekoliko aktera na doprinosu ravnopravnosti i sigurnosti. Među njima su Agencija za ravnopravnost spolova BiH (ARS BiH) pri Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH, kao i adekvatne komisije koje se bave pitanjima ravnopravnosti spolova na državnom i entitetskim nivoima. Primjera radi, ARS BiH je, 2021. godine, započela projekat uspostave Kriznih centara za žrtve silovanja ili seksualnog nasilja, s ciljem pružanja podrške i savjetovanja žrtava. Ova aktivnost jeste i jedan od standarda Istanbulske konvencije, koju je BiH ratificirala 2013. godine.⁵

Iako je uspostavljen i Odbor za praćenje provedbe i izvještavanje po Istanbulskoj konvenciji i femicidu u BiH, sa zadatkom da između ostalog, izvještava Vijeće ministara o stanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici, i dalje je prilično stigmatizirano prijavljivanje nasilja nad ženama. Kao razlog ovome se navodi senzacionalističko medijsko izvještavanje o prijavljenim slučajevima ili slučajevima femicida.⁶ Ovakvo izvještavanje i reakcije javnosti zasigurno doprinose tome da žene odluče ne prijaviti bilo kakve vrste nasilja koje dožive.

Uz prethodno pomenute napore za unapređenjem sigurnosti žena, CSS nastoji doprinijeti osvještavanju šire javnosti i ključnih institucija s ciljem poboljšanja položaja i sigurnosti žena u BiH.

---

³Istanbulska konvencija. Dostupno na: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/text-of-the-convention>

⁴ Konvencija Ujedinjenih naroda o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena. Dostupno na: <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/cedaw.htm>

⁵ Zvanična web stranica Agencije za ravnopravnost spolova BiH. „Potpisani sporazumi za otvaranje kriznih centara za žrtve silovanja i seksualnog nasilja”. Dostupno na: <https://arsbih.gov.ba/potpisani-sporazumi-za-otvaranje-kriznih-centara-za-zrtve-silovanja-i-seksualnog-nasilja/>

⁶Zvanična web stranica Agencije za ravnopravnost spolova. „Saopštenje povodom kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama”. Dostupno na: <https://arsbih.gov.ba/saopstenje-povodom-kampanje-16-dana-aktivizma-protiv-nasilja-nad-zenama/>

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Nerazumijevanje razlika između sigurnosnih potreba muškaraca i žena rezultiralo je isključenjem žena iz procesa donošenja odluka i zanemarivanjem njihovih potreba i prioriteta u naporima na izgradnji mira. Sigurnosna pitanja koja pogađaju žene u lokalnim zajednicama rijetko se uzimaju u obzir prilikom formulisanja lokalnih sigurnosnih pristupa i programa. S tim u vezi, veća osviještenost i razumijevanje važnosti sigurnosti žena, od sigurnosnih institucija do lokalne zajednice, treba doprinijeti poboljšanju položaja i sigurnosti žena u BiH te omogućiti poboljšanje njihovog učešća u procesima izgradnje mira.

Predmetno istraživanje bilo je bazirano na tri centralna istraživačka pitanja:

- da li se žene u BiH osjećaju sigurno u svojoj lokalnoj zajednici?
- da li žene u BiH imaju povjerenja u policiju?
- kako žene u BiH doživljavaju policijske službenike i službenice?

Kako bi se dobili odgovori na navedena pitanja, kao i da bi se doveli u širi društveno-stručni kontekst, istraživanje je teklo kroz dvije glavne etape. U prvoj etapi pribavljani su podaci prevashodno metodom ispitivanja tehnikom intervjua i tehnikom ankete. Za potrebe obavljanja intervjua, kreiran je online upitnik i odgovori su dobijeni od 24 ženske osobe. U pogledu tehnike ankete (op.a. individualna i anonimna), kreiran je anketni upitnik s ukupno 12 zatvorenih i otvorenih pitanja. Direktno anketiranje je obuhvatilo reprezentativan uzorak žena starijih od 18 godina iz Sarajeva, Mostara i Banja Luke – ukupno 206 žena: iz Sarajeva (69), Banja Luke (69) i Mostara (68). Obrada, kodiranje i pomoć u analiziranju ovako pribavljenih podataka vršeno je upotrebom SPSS programa.⁷ Druga etapa odnosila se na analizu svih pribavljenih podataka tokom procesa istraživanja. S obzirom da se mahom radilo o kvantitativnim, ali i kvalitativnim podacima, korištene su deskriptivna analiza i analiza sadržaja. Uvažavajući sve navedeno, sprovedeno istraživanje je u svojoj osnovi teorijsko-empirijsko te kvalitativno-kvantitativno.

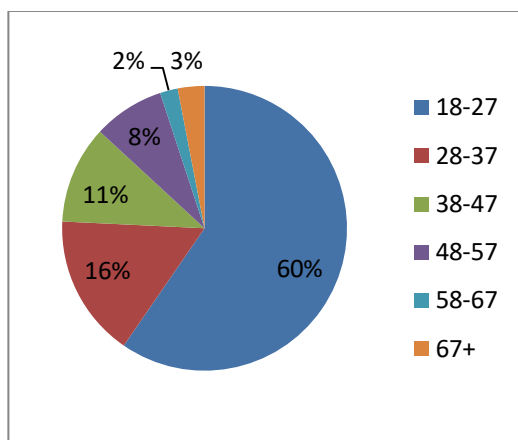
---

⁷ Statistical Package for the Social Sciences/Statistički paket za društvene nauke

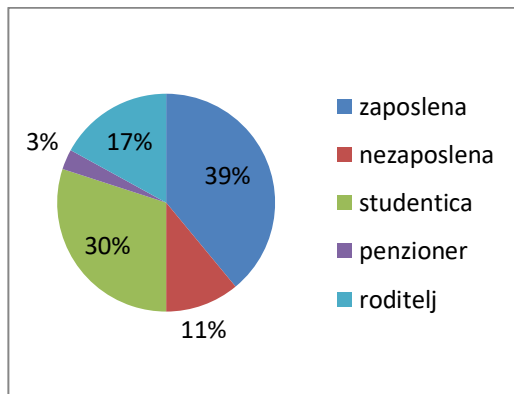
Nalazi istraživanja

Demografski podaci ispitanica

Najveći procenat anketiranih žena nalazi se u kategoriji 18-27 godina (59%). Na pitanje o nivou obrazovanja, 50% ispitanica je odgovorilo da imaju srednje obrazovanje, a njih 46% visoko obrazovanje. Od ukupnog procenta anketiranih ispitanica, njih 39% je zaposleno, dok je 30% označilo da su studentice.⁸

Grafikon 1 - Dobne skupine anketiranih žena (n=206⁹)

Grafikon 2 - Radno-pravni status anketiranih žena (n=199)

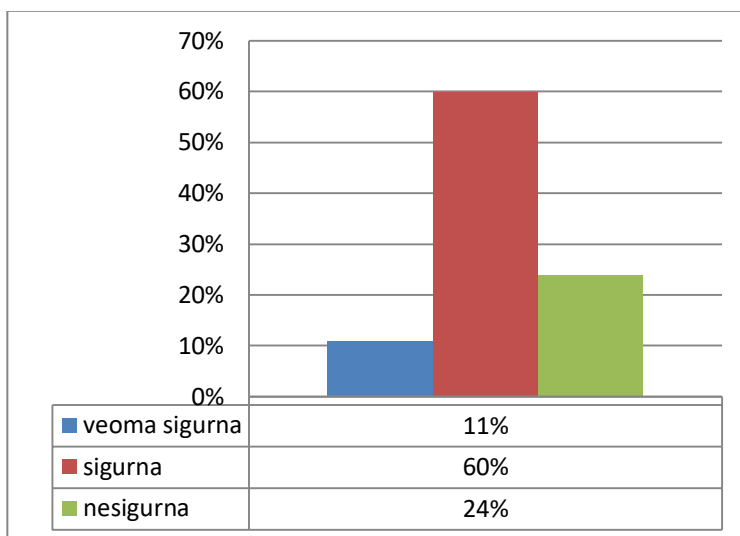
⁸ Na ovo pitanje je bilo moguće izabrati više odgovora, dok su rezultati prikazani za pojedinačne odgovore.

⁹ Ukupni broj odgovora na pitanje.

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

1: Kako biste ocijenili osjećaj Vaše lične sigurnosti u mjestu Vašeg boravka?

Na prvo anketno pitanje ponuđena je mogućnost odabira odgovora između: *veoma sigurna*, *sigurna*, *nesigurna*, *veoma nesigurna*, *ne želim odgovoriti*, *ne znam*. Od ukupnog procenta anketiranih žena, njih 60% se izjasnilo kako se osjećaju sigurno u svom mjestu boravka, dok je njih 24% odgovorilo kako se osjećaju nesigurno. Ističe se da se ispitanice u Sarajevu osjećaju najmanje *sigurno*¹⁰ (59%), u poređenju sa Mostarom (75%) i Banja Lukom (80%). S tim u vezi, jednak redoslijed važi i za ispitanice koje su odgovorile da se osjećaju *nesigurno*¹¹ u svom mjestu boravka, preciznije Sarajevo (39%), Mostar (20%) i Banja Luka (19%).

Grafikon 3 - Ocjena osjećaja sigurnosti ispitanica (n=206)

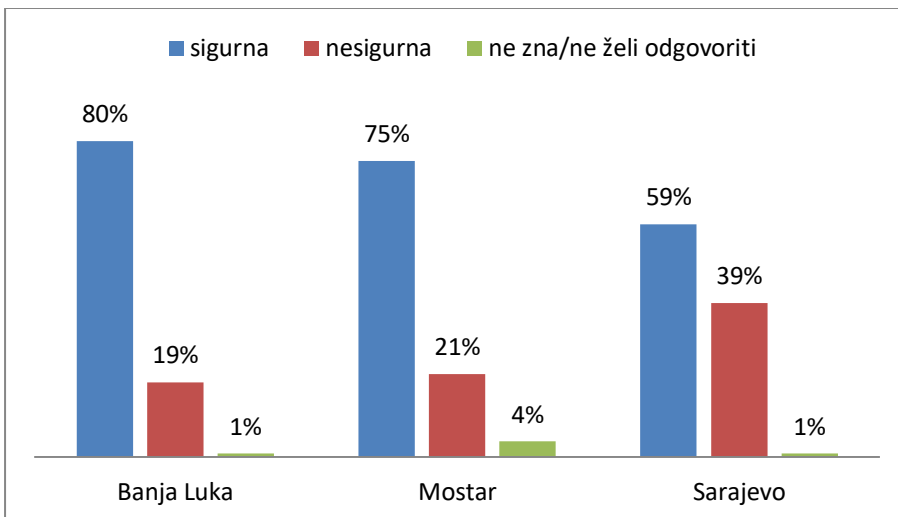
Ukoliko bismo odgovore na prvo pitanje grupisali u generalno „sigurno“, generalno „nesigurno“ i „ne zna/ne želi odgovoriti“, jasno se vidi gradacijski prikaz Banja Luka – Mostar – Sarajevo, kao lokacije gdje se ispitanice osjećaju najviše sigurno/najviše nesigurno.

¹⁰ Procentat uključuje odgovore *veoma sigurna* i *sigurna*.

¹¹ Procentat uključuje odgovore *nesigurna* i *veoma nesigurna*.

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

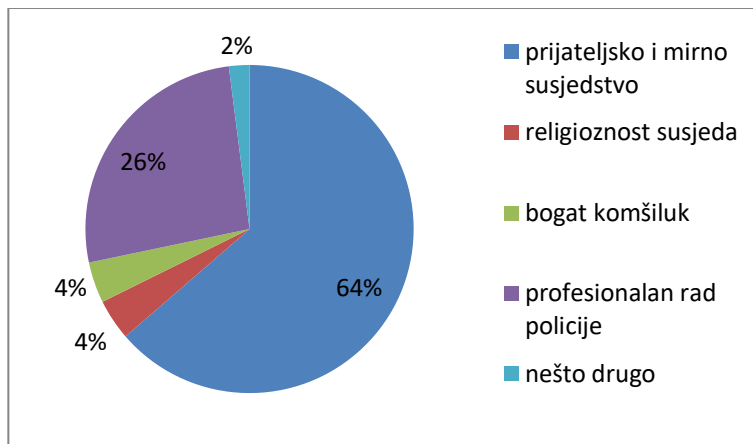

Grafikon 4 - Prikaz odgovora ispitanica o osjećaju sigurnosti u mjestu boravka prema lokaciji (n=206)

2: Šta po Vama pozitivno utiče na osjećaj Vaše sigurnosti?

Na drugo anketno pitanje, ispitanice su mogle odabrati jedan ili više ponuđenih odgovora: *prijateljsko i mirno susjedstvo, religioznost susjeda, bogat komšiluk, profesionalan rad policije ili dodati nešto drugo*. Imajući na umu mogućnost odabira više odgovora, dva najčešća odgovora su *prijateljsko i mirno susjedstvo* (63%) i *profesionalan rad policije* (26%) kao nešto što pozitivno utiče na njihov osjećaj sigurnosti. S obzirom da je 2% ispitanica ponudilo svoj odgovor, među tim odgovorima se nalaze sljedeći: *porodica, prijatelji i pojedinci u komšiluku; susretljivi i edukovani ljudi; prisustvo škole u blizini; društvo; ljubav između ljudi; sigurnost ukućana*.

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Grafikon 5 - Faktori koji pozitivno utiču na sigurnost ispitanica (n=204)

3: Postoji li bilo šta u Vašem mjestu boravka što Vas čini fizički nesigurnom?

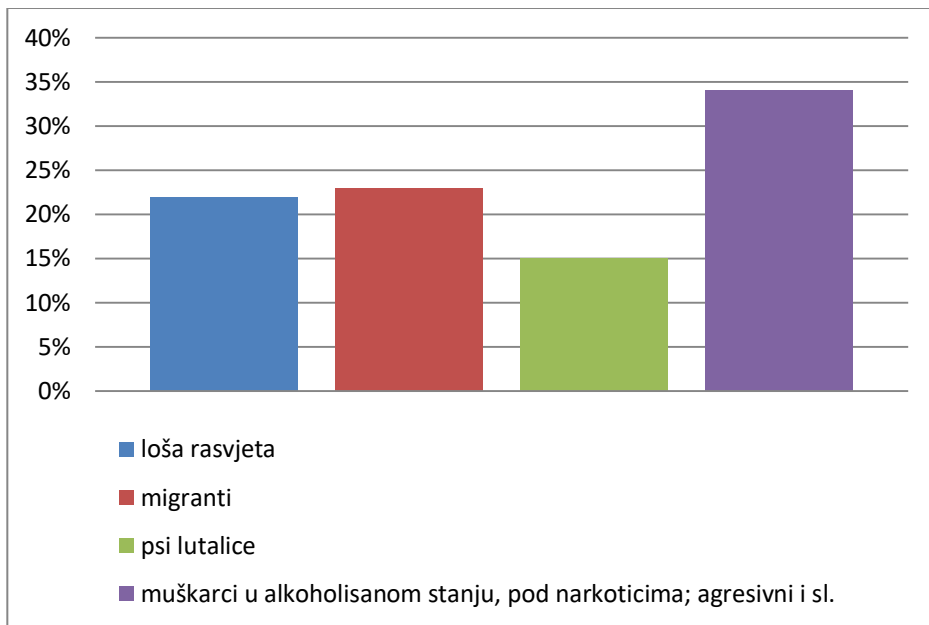
Na ovo pitanje ispitanice su imale mogućnost da ponude svoj odgovor. Od ukupnog procenta ispitanica koje su odgovorile na ovo pitanje, njih 57% je navelo nešto što ih čini fizički nesigurnim u njihovom mjestu boravka. Ističe se kako je značajan broj žena naveo kako *muškarci pod uticajem alkohola ili narkotika, beskućnici, agresivni pojedinci, huligani, nehospitalizovani pojedinci koji imaju probleme sa mentalnim zdravljem* doprinose njihovom osjećaju nesigurnosti u lokalnim zajednicama.¹²

Osim toga, ono što je karakteristično za odgovore na ovo pitanje, prema lokaciji, jeste to da su jedino ispitanice iz Mostara, njih nekolicina, navele *navijačke skupine* kao nešto što ih čini fizički nesigurnim u njihovom mjestu boravka.

Preostali odgovori ispitanica na ovo anketno pitanje su raznoliki. Neki od njih su: *loša infrastruktura, politička situacija, ekonomska situacija, te kućni ljubimci bez povodca na ulicama ili u parkovima*. Ovi odgovori iznose 14% od ukupnog procenta ispitanica koje su navele nešto što utiče na njihovu sigurnost.

¹² Važno je napomenuti da je ovo pitanje otvorenog tipa, stoga su ispitanice imale mogućnost navesti više faktora koji utiču na njihovu sigurnost.

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Grafikon 6 - Najzastupljeniji odgovori ispitanica na pitanje šta ih čini fizički nesigurnim u mjestu boravka (n=99)

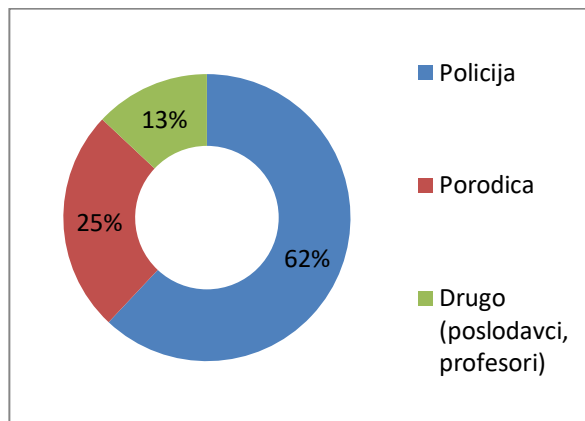
4: Da li ste nekada do sada doživjeli neke od sljedećih oblika uznemiravanja u Vašem mjestu boravka: nedolični komentari/dobacivanje, praćenje, fizički napad ili nešto drugo?

- 4a: Jeste li vid uznemiravanja prijavili i kome?
- 4aa: Ukoliko jeste prijavili, smatrate li da ste dobili odgovarajuću pomoć?
- 4ab: Ukoliko niste prijavili, koji su glavni razlozi neprijavlivanja?

Na ovo anketno pitanje ispitanice su mogle odabrati „Da“ ili „Ne“ pojedinačno za *nedolični komentari/dobacivanje, praćenje, fizički napad* ili da dopišu nešto drugo. Od ukupnog procenta ispitanica koje su odgovorile na ovo pitanje, njih 65% je doživjelo nedolične komentare/dobacivanje, 24% praćenje i 11% fizički napad. Osim navedenog, među odgovorima u dijelu „nešto drugo“, 3 ispitanice su ponudile svoj odgovor. Ističe se to da, osim što su sve tri ispitanice iz Sarajeva, 2 od 3 odgovora odnose se na džeparenje.

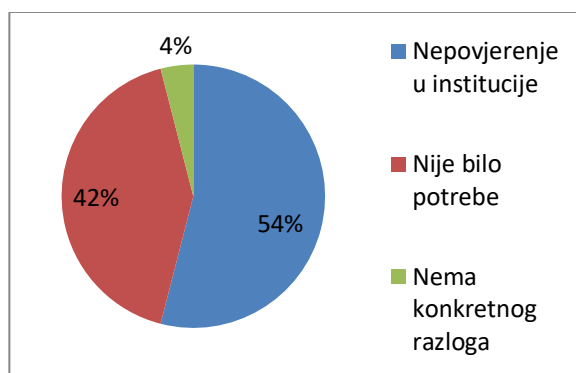
Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Od ukupnog procenta ispitanica koje su odgovorile na pitanje vezano za prijavu uznemiravanja i kome, njih 71% je odgovorilo da nisu prijavile. Najveći procenat ispitanica uznemiravanje je prijavilo policiji (62%).

Grafikon 7 - Kome su ispitanice prijavile uznemiravanje (n=24¹³)

Na pitanje da li su dobile odgovarajuću pomoć, većina ispitanica koje su odgovorile, navode da nisu dobile odgovarajuću pomoć. S druge strane, od procenta ispitanica koje su rekle da nisu prijavile uznemiravanje, njih 79% je navelo razlog zašto nisu prijavile. Među tim odgovorima, najzastupljeniji odgovori se odnose na *nepovjerenje u policiju/institucije*. Nije zanemarljiv procenat ispitanica (42%) koje smatraju da nije bilo potrebe prijaviti uznemiravanje iz različitih razloga, poput: „*normalno je; nije toliko strašno; navikla sam*“.

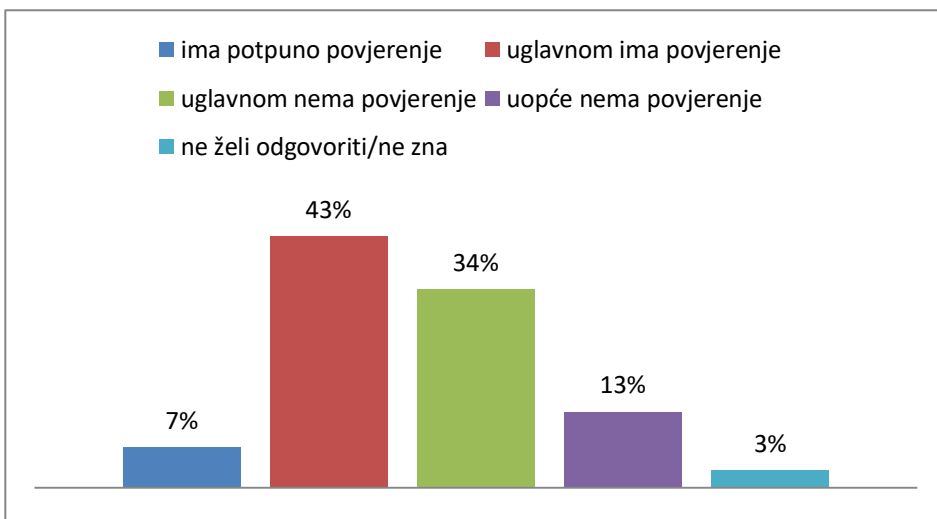

Grafikon 8 - Razlozi neprijavlivanja uznemiravanja

¹³ Od ukupno 27 ispitanica koje su rekla da su prijavile, njih 24 je navelo i kome.

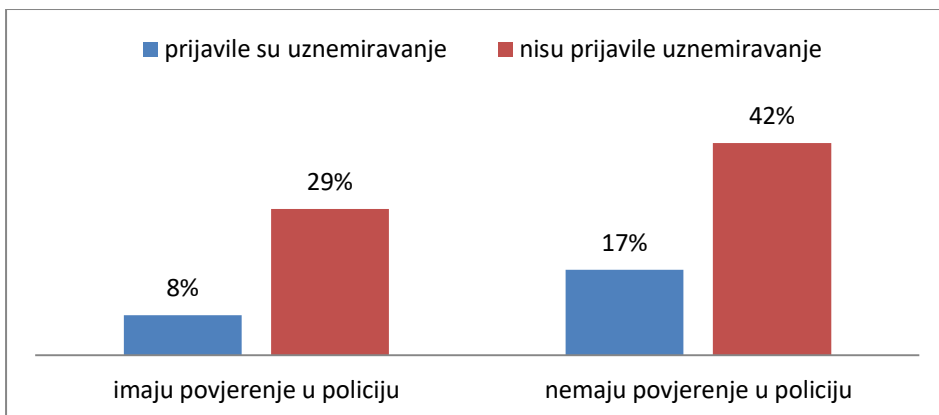
5: Koliko povjerenja imate u policiju?

Kada je riječ o povjerenju koje građanke BiH imaju u policiju, ističe se kako su odgovori skoro podjednaki. Tačnije, 50% ispitanica generalno ima povjerenje, dok njih 47% nema povjerenje u policiju.

Grafikon 9 - Povjerenje ispitanica u policiju (n=206)

Pri poređenju odgovora ispitanica na pitanja *da li su prijavile uznemiravanje* i kome te *koliko povjerenja imaju u policiju*, ističe se kako je veći broj ispitanica koje nemaju povjerenje u policiju, ali su prijavile uznemiravanje, u odnosu na broj ispitanica koje imaju povjerenje u policiju i prijavile su uznemiravanje.

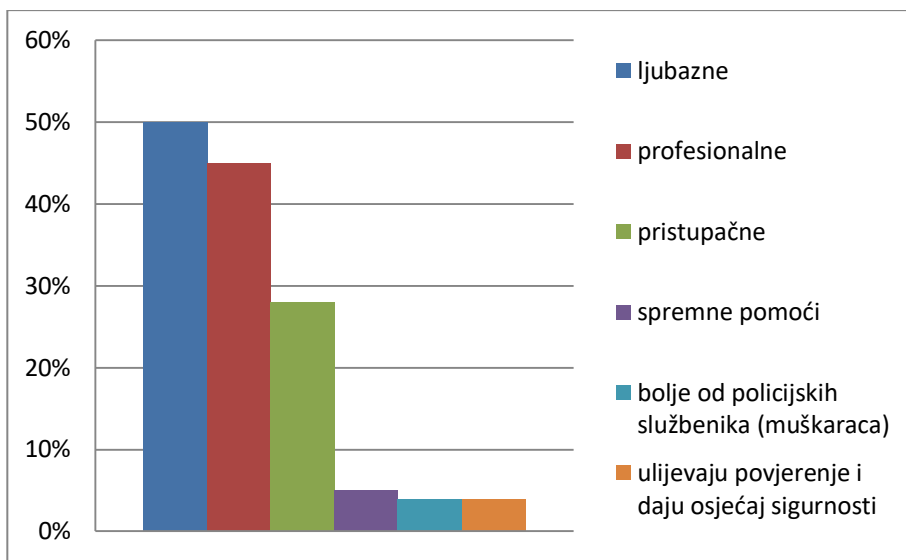
Grafikon 10 - Presjek odgovora ispitanica na pitanje 4a i pitanje 5 (n=105)

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Ističe se kako se povjerenje ispitanica u policiju može grupisati i prema lokaciji. Tako, najviše ispitanica koje imaju povjerenje u policiju su iz Banja Luke (58% od ukupnog procenta ispitanica iz Banja Luke). Najviše ispitanica koje nemaju povjerenje u policiju su iz Sarajeva (55% od ukupnog procenta ispitanica iz Sarajeva).

6: Kako biste opisali policijsku službenicu koju vidate u direktnom kontaktu sa građanima?

Imajući na umu da je ovo anketno pitanje otvorenog tipa, prikupljeni odgovori su grupisani u tri kategorije: pozitivno mišljenje, negativno mišljenje, neutralno mišljenje. Od ukupnog procenta ispitanica, većina (63%) ih ima pozitivno mišljenje o policijskim službenicama koje sreću na ulici/u kontaktu sa građanima. Od toga, kao najčešći odgovori uočeni su sljedeći: ljubazna (50%), profesionalna (45%), pristupačna (28%).

Grafikon 11 - Pozitivna mišljenja ispitanica o policijskim službenicama (n=129)

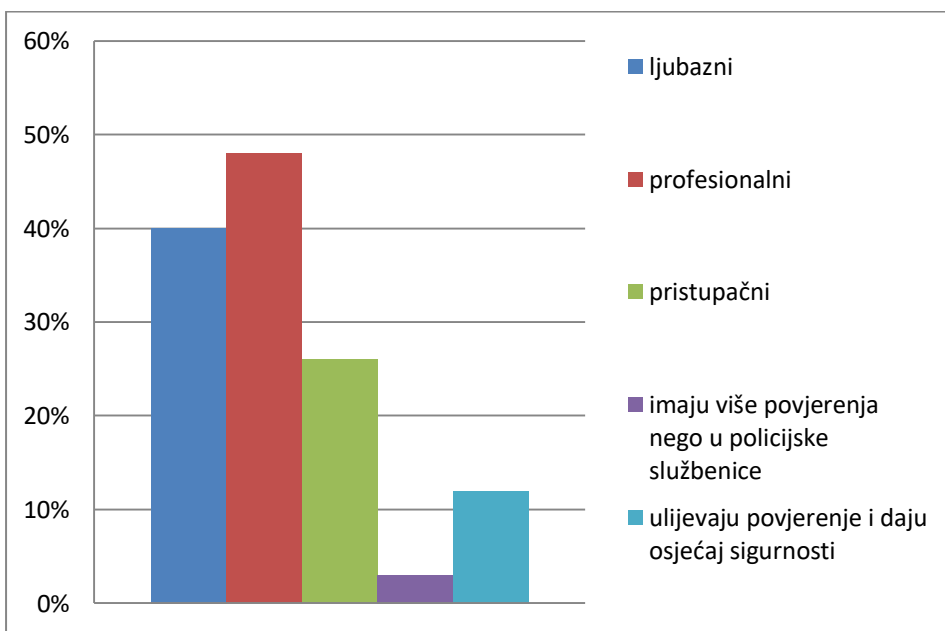
S druge strane, među negativnim mišljenjima (23%), ističu se sljedeći odgovori: neljubazna (42%), nepristupačna (40%), neprofesionalna (27%), korumpirana (8%).

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Neutralno mišljenje (12%) podrazumijeva odgovore ispitanica koje su navele da nisu bile u kontaktu sa policijskim službenicima/nisu ih vidale u kontaktu sa građanima.

7: Kako biste opisali policijskog službenika kojeg vidate u direktnom kontaktu sa građanima?

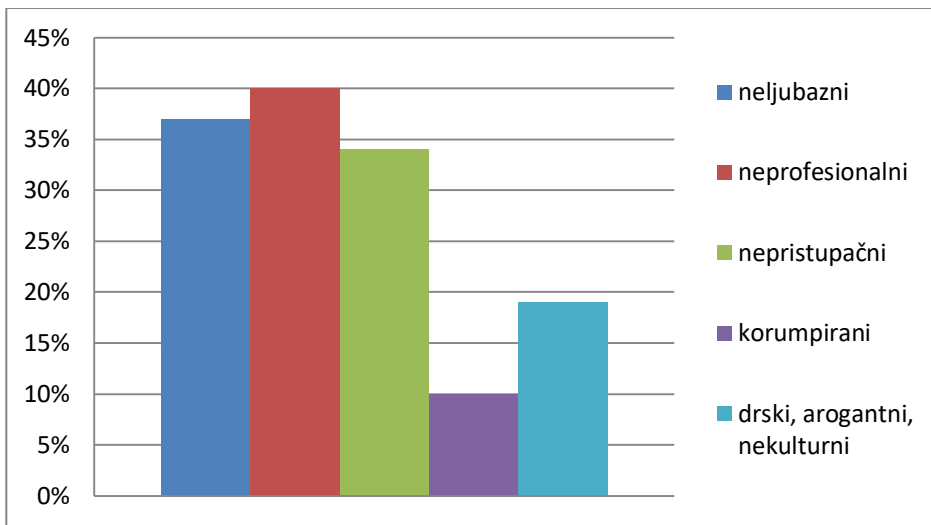
Prikupljeni odgovori na ovo pitanje su grupisani na isti način kao i za prethodno pitanje, tj. u tri kategorije: pozitivno mišljenje, negativno mišljenje, neutralno mišljenje. Od ukupnog procenta ispitanica, njih 55% ima pozitivno mišljenje o policijskim službenicima. Među odgovorima ove kategorije, ističu se: profesionalan (48%), ljubazan (40%), pristupačan (26%).

Grafikon 12 - Pozitivna mišljenja ispitanica o policijskim službenicima (n=114)

Negativno mišljenje o policijskim službenicima ima više ispitanica (34%) nego je to slučaj sa policijskim službenicima. Najčešći odgovori u ovoj kategoriji su: neprofesionalan (40%) neljubazan (37%), nepristupačan (34%).

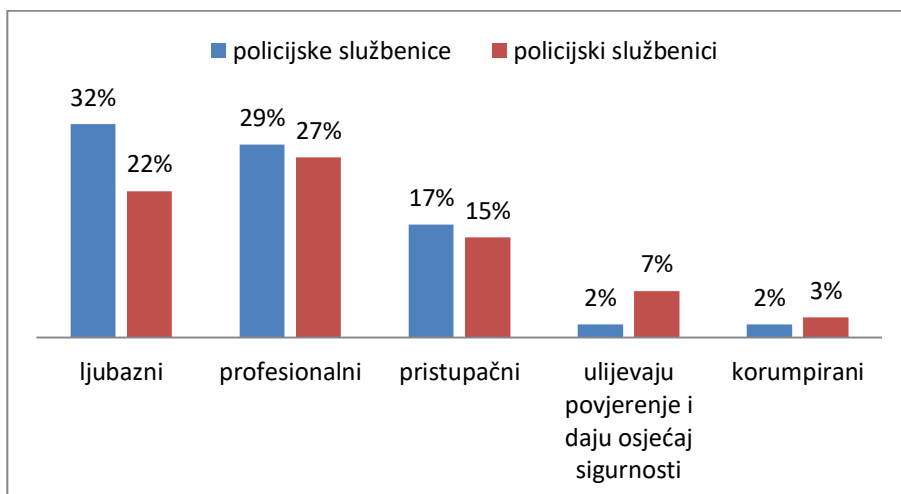
Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Grafikon 13 - Negativna mišljenja ispitanica o policijskim službenicima (n=70)

Neutralno mišljenje o policijskim službenicima ima 8% ispitanica i odgovori su grupisani na isti način kao sa prethodnim pitanjem.

Ono što se ističe iz prethodnih podataka jeste mišljenje ispitanica o policijskim službenicima. Tačnije, skoro 20% ispitanica koje su navele negativno mišljenje o istim, smatraju ih drskim, arogantnim i nekulturnim.

Grafikon 14 - Poređenje mišljenja ispitanica o policijskim službenicima i službenicama (n=206)

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Na prethodnom grafikonu predstavljeni su uporedni podaci ispitanica, tačnije najistaknutiji odgovori koji se odnose na mišljenje o policijskim službenicima i policijskim službenicama. Iz prikazanog je jasno kako pozitivno mišljenje o policijskim službenicima prednjači u odnosu na mišljenje o policijskim službenicama. Ipak, ispitanice navode kako smatraju da više povjerenja i sigurnosti vide u policijskim službenicima.

Osim toga, ukoliko bi se uporedili odgovori ispitanica na pitanje o povjerenju u policiju i mišljenju o policijskim službenicima i službenicama koje sreću na ulici, ističe se da skoro polovina (46%) ispitanica koje su odgovorile da *nemaju povjerenje* u policiju, ipak imaju *pozitivno mišljenje* o policijskim službenicima.

Ono što se također ističe kad je riječ o mišljenjima ispitanica o policijskim službenicima i službenicama, jeste da se ovi odgovori mogu grupisati prema lokaciji, na isti način kao za pitanje o osjećaju sigurnosti i povjerenju u policiju. Najviše ispitanica koje imaju pozitivno mišljenje o policijskim službenicima i službenicama je iz Banja Luke (65% za policijske službenike i 68% za policijske službenice) dok je najviše ispitanica koje imaju negativno mišljenje o istim, iz Sarajeva (46% za policijske službenike i 36% za policijske službenice).¹⁴

8: Posjedujete li neka sredstva samoodbrane?

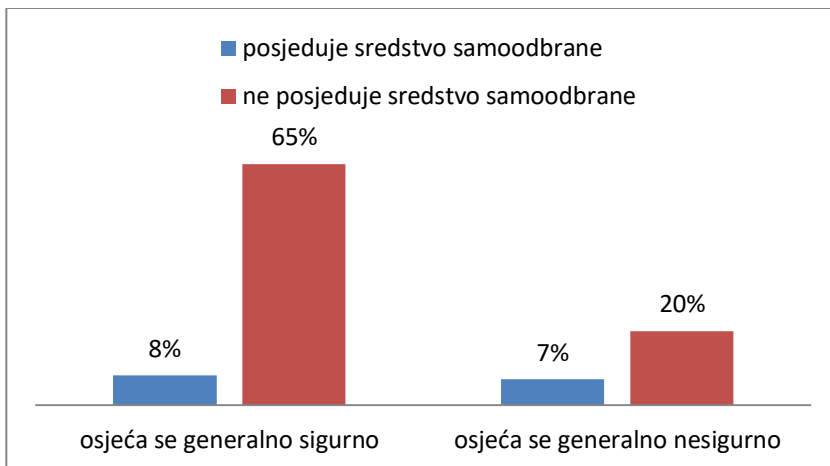
Na ovo pitanje 83% ispitanica je odgovorilo kako ne posjeduje neko sredstvo za samoodbranu. S druge strane, 15% ispitanica je odgovorilo da posjeduju neko sredstvo.

Od ukupnog procenta ispitanica koje su navele da posjeduju neko sredstvo samoodbrane, skoro polovina njih (48%) je u prvom anketnom pitanju označilo da se osjećaju generalno sigurno.

---

¹⁴ Navedeni podaci su od ukupnog uzorka prema lokacijama – Banja Luka (69) i Sarajevo (69).

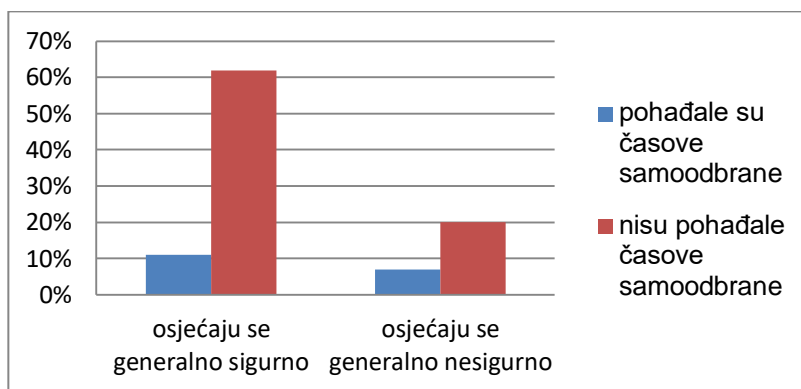
Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Grafikon 15 - Presjek odgovora ispitanica u prvom i osmom pitanju (n=196¹⁵)

9: Da li ste ikada pohađali časove samoodbrane?

Slični nalazi sa prethodnim pitanjem, uočeni su i kod prikupljenih podataka za pitanje o pohađanju časova samoodbrane. Tačnije, 82% ispitanica nije pohađalo časove, dok njih 18% jeste. Također, u presjeku odgovora ispitanica na prvo pitanje (ocjena osjećaja sigurnosti) i deveto pitanje (pohađanje časova samoodbrane), primjetni su slični rezultati kao sa prethodnim presjekom. Tačnije, od ukupnog procenta ispitanica koje su pohađale časove samoodbrane, njih 58% se osjeća generalno sigurno.

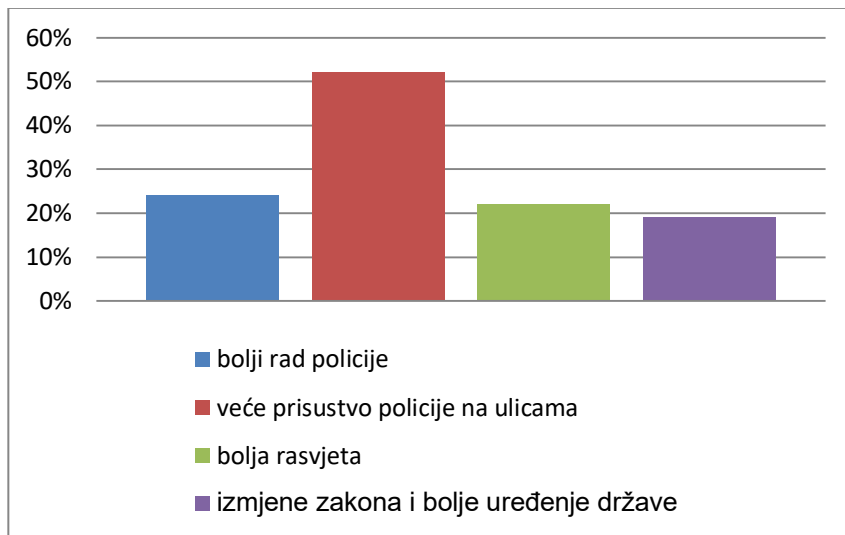

Grafikon 16 - Presjek odgovora ispitanica na prvo i deveto pitanje (n=200¹⁶)

¹⁵ Preostalih 5 odgovora je iz kategorije ne znam/ne želim odgovoriti u oba anketna pitanja i iznosi do 3% odgovora u predstavljenom presjeku.

10: Šta bi moglo uticati da se osjećate sigurnije u mjestu Vašeg boravka?

Na posljednje anketno pitanje, ispitanice su imale mogućnost ponuditi svoj odgovor. Od ukupnog procenta ispitanica, njih 90% je ponudilo svoj odgovor – prijedlog, šta bi moglo uticati da se osjećaju sigurnije u svom mjestu boravka.

Grafikon 17 - Najviše zastupljeni odgovori ispitanica na pitanje šta može uticati da se osjećaju sigurnije svom mjestu boravka (n=185)

Veće prisustvo policijskih službenika/ca na ulicama (i poboljšanje njihovog rada) je nedvojbeno najzastupljeniji odgovor ispitanica. Tačnije, njih 76% smatra da *poboljšanje rada i veće prisustvo policijskih službenika/ca na ulici* može doprinijeti njihovom osjećaju sigurnosti u mjestu boravka. Na drugom mjestu po zastupljenosti odgovora jeste *bolja ulična rasvjeta*, posebno u manje naseljenim mjestima. Kategorija odgovora „*izmjene zakona i bolje uređenje države*“ prije svega uključuje odgovore u kojima ispitanice ističu kako su potrebne strožije, adekvatne kazne za počinjena krivična djela ili prekršaje, posebno one koje se odnose na narušavanje njihove fizičke sigurnosti ili narušavanje javnog reda i mira. Osim toga, u ovoj kategoriji su i odgovori koji se odnose na veću transparentnost rada institucija, kao i poboljšanje rada istih.

¹⁶ Ibid.

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

S druge strane, među najmanje zastupljenim odgovorima, ali ne i manje relevantnim, nalaze se i odgovori koji se odnose na sljedeće: rješavanje pitanja *migranata, beskućnika, pojedinaca pod uticajem opojnih sredstava koji se često viđaju na ulici*, kao i pitanja *pasa lualica, edukacije* u lokalnim zajednicama o važnosti pružanja pomoći drugima, prevenciji nasilja, ulozi koju pojedinac ima u svojoj lokalnoj zajednici, potrebu za više *video-nadzora* na ulicama i uz stambene objekte, poboljšanje *saobraćajne signalizacije* i poštivanje pravila saobraćaja te više organizovanih *časova samoodbrane*.

Diskusija

Većina ispitanica se osjeća sigurno u svom mjestu boravka. Uočeno je da je isti redoslijed gradova u kojima je vršeno anketiranje, kada je u pitanju lokacija gdje se žene osjećaju najviše sigurnim, tj. najmanje nesigurnim: Banja Luka – Mostar – Sarajevo. Isti redoslijed je uočen i kod nalaza trećeg anketnog pitanja (postoji li nešto što ispitanice čini nesigurnim), gdje je najmanje ispitanica navelo nešto što ih čini fizički nesigurnim u Banja Luci, Mostaru i naposljetku najviše u Sarajevu.

Sumirano, ukoliko bi se gradovi prema ovim nalazima ocjenjivali kao *sigurni* ili *nesigurni*, Banja Luka se može ocijeniti kao najviše siguran, Mostar na drugom mjestu, te Sarajevo kao najmanje siguran grad, iz perspektive osjećaja lične sigurnosti ispitanica.

Prethodno pomenuti redoslijed Banja Luka – Mostar – Sarajevo je uočen i sa odgovorima o povjerenju ispitanica u policiju. Tako najviše povjerenja u policiju imaju ispitanice iz Banja Luke, a najviše ispitanica koje nemaju povjerenje su iz Sarajeva.

Tome u prilog ide i mišljenje ispitanica o policijskim službenicima i službenicama grupisano prema lokaciji. Za najviše zabilježenih pozitivnih mišljenja ispitanica o policijskim službenicima i službenicama važi sljedeći redoslijed: Banja Luka – Mostar – Sarajevo. S druge strane, većina ispitanica koje imaju negativno mišljenje o policijskim službenicima i službenicama su iz Sarajeva. Za policijske službenice, najmanje ispitanica sa negativnim mišljenjem je iz Mostara, dok je za policijske službenike to slučaj sa ispitanicama iz Banja Luke.

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Zanimljivo je kako, unatoč činjenici da su žene dosta manje zastupljene u policijskim agencijama u BiH (u 2020. godini od ukupnog broja policijskih službenika, svega 9%¹⁷ su bile žene) ispitanice ipak imaju pozitivnije mišljenje o policijskim službenicima, nego policijskim službenicima.

Primjetna je isprepletenost između (ne)povjerenja u policiju i pozitivnih i negativnih mišljenja o policijskim službenicima i službenicima. Ipak, pozitivno mišljenje o policijskim službenicima prednjači, čak i kod ispitanica koje nemaju povjerenje u policiju. Na osnovu pomenutih nalaza, povećan broj žena u policijskim agencijama može doprinijeti osjećaju sigurnosti ispitanica u njihovim lokalnim zajednicama. Osim toga, ispitanice su izrazile potrebu za češćim patrolama u njihovim lokalnim zajednicama. Ono što bi zasigurno doprinijelo poboljšanju ne samo sigurnosti, nego i rada policije, jeste uključivanje policijskih službenica u timove, tj. patrole. Na potrebu za većim učešćem žena u policiji, posebno kada je u pitanju rad policije u zajednici, te prevencija nasilja nad ženama ukazuju i druga istraživanja.¹⁸ Stoga, policijske strukture trebaju biti inkluzivne i reprezentativne, kako bi se doprinijelo osjećaju sigurnosti i izgradnji povjerenja pojedinaca ili grupa iz zajednice. Sumirajući pozitivna mišljenja ispitanica o (nedovoljno zastupljenim) ženama u policiji, primjetan je potencijal za unapređenjem osjećaja sigurnosti povećanim učešćem žena u policiji.

Također, istraživanja ukazuju kako se povjerenje u policiju posljednjih nekoliko godina kreće u relativno sličnim procentima (2015 - 54%, 2016 - 60%, 2017 – 47%). Ipak, nije zanemarljiva činjenica da, tokom prethodnih istraživanja i ovog posljednjeg, skoro polovina ispitanika iskazuje nepovjerenje u policiju.

---

¹⁷ Plevljak, B., Kržalić, A. (2021). „*Položaj žena u policijskim agencijama u BiH.*“ Dostupno na: <http://css.ba/wp-content/uploads/2021/08/Polozaj-zena-u-policijskim-agencijama-u-BiH-PUBLIKACIJA-FINALNA.pdf>

¹⁸ Fernandez, M., Townsley, J. (2021). Priručnik o rodno osjetljivoj policijskoj službi za žene i djevojčice izložene nasilju. Dostupno na: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-05/Handbook-on-gender-responsive-police-services-ba.pdf>

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Time se jasno ukazuje na nezadovoljstvo radom policije, koje je očigledno prisutno duži niz godina, bez posebnih naznaka o mogućim promjenama mišljenja, tj. povjerenja na bolje, ukoliko se ne poboljša rad policije.¹⁹

Iako razlozi nepovjerenja u policiju nisu direktno istraženi tokom ovog istraživanja, moguće je izdvojiti iz odgovora ispitanica na druga pitanja, potencijalne razloge nepovjerenja. Tu se ističu razlozi neprijavlivanja uznemiravanja (neprofesionalnost policije, nezainteresovanost za rješavanje tih slučajeva, smatranje žrtve krivcem i sl.), te generalno negativno mišljenje o policijskim službenicima i službenicama (neprofesionalni, korumpirani i sl.).

Ono što se također ističe jeste da su vrste uznemiravanja pomenute u ovom istraživanju (nedolični komentari i dobacivanja, praćenje i fizički napad), primjećene i u drugim istraživanjima kao najčešći oblici uznemiravanja koje žene doživljavaju.²⁰

Među nalazima sprovedenog istraživanja, ističe se i to kako ih skoro 20% ispitanica koje su navele negativno mišljenje o policijskim službenicima, smatra drskim, arogantnim i nekulturnim. S druge strane, ovakvi odgovori se ne nalaze u kategoriji negativnih mišljenja o policijskim službenicama. Ovakvo mišljenje potvrđuju i prethodna istraživanja, poput PointPulse izvještaja gdje se navodi kako je generalno mišljenje ispitanika više pozitivno o policijskim službenicama, nego službenicima. Još jedna od sličnosti sa pomenutim istraživanjem odnosi se na mišljenje ispitanika o policijskim službenicima kao više korumpiranim, nekulturnim, te arogantnim, agresivnim. Zanimljivo je kako se i u ovom izvještaju ističe da se ovakvi opisi ne nalaze u odgovorima za mišljenje o policijskim službenicama u BiH.

---

¹⁹ Kržalić A. (2017). Stavovi građana o policiji. Rezultati istraživanja javnog mnijenja za Bosnu i Hercegovinu. Dostupno na: <http://css.ba/wp-content/uploads/2013/11/BIH-Survey-2017-BIH.pdf>

²⁰ Kearl, H. (2018). *A National Study on Sexual Harassment and Assault*. Dostupno na: <https://stopstreetharassment.org/wp-content/uploads/2018/01/Full-Report-2018-National-Study-on-Sexual-Harassment-and-Assault.pdf> i „*THAT GUY*“ website (2022). What do women (and men) really think about harassment? Dostupno na: <https://that-guy.co.uk/mean-streets-what-women-and-men-really-think-about-harassment/>

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Dakle, mišljenje javnosti o policijskim službenicima i službenicama se nije znatno promijenilo od 2017. godine, kada je sprovedeno pomenuto istraživanje.²¹

Veći procenat ispitanica navodi da ima povjerenje u policiju, u odnosu na one koje nemaju povjerenje (50% : 47%). Sa izraženim nepovjerenjem u policiju mogu se povezati i odgovori vezani za (ne)prijavlivanje uznemiravanja. Tačnije, svega 26% ispitanica koje su doživjele neki oblik uznemiravanja, isti su i prijavile. Za preostalu većinu ispitanica koje su doživjele uznemiravanje, ali ga nisu prijavile, kao najčešći razlog neprijavlivanja ističe se nepovjerenje u policiju. Preciznije, to uključuje odgovore koji se odnose na neprijavlivanje zbog neprofesionalnosti policije, ispitanice smatraju da neće biti shvaćene ozbiljno, nezainteresovanost policije da se bavi „manjim“ slučajevima i sl. Slični nalazi su primjetni i u izvještaju istraživanja o dobrobiti i sigurnosti žena u BiH, realizovano pod vodstvom Organizacije za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE). U pomenutom izvještaju se ističe kako je skoro polovina ispitanica doživjela neki oblik uznemiravanja ili zlostavljanja, ali da je vrlo mali procenat žena koje su prijavile uznemiravanje/nasilje. Osim toga, u ovom slučaju najčešći razlozi za neprijavlivanje su nedovoljna informisanost ispitanica o cijelom procesu prijave.²²

Drugorangirani razlog za neprijavlivanje uznemiravanja ustanovljen u sprovedenom istraživanju jeste zabrinjavajući. Od procenta ispitanica koje su navele razlog neprijavlivanja, njih 42% navodi da je to nešto na što su navikle, da je normalno ili nema potrebe prijaviti. Ovakvi razlozi za neprijavlivanjem su primijećeni i u drugim istraživanjima, čime se jasno naglašava potreba za boljim edukovanjem ne samo pojedinaca nego

---

²¹ Kržalić A. (2017). Stavovi građana o policiji. Rezultati istraživanja javnog mnijenja za Bosnu i Hercegovinu. Dostupno na: <http://css.ba/wp-content/uploads/2013/11/BIH-Survey-2017-BIH.pdf>

²² OSCE (2019). *Dobrobit i sigurnost žena, Bosna i Hercegovina*, izvještaj o rezultatima istraživanja <https://www.osce.org/secretariat/423470>

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

i predstavnika institucija, a sve s ciljem pružanja podrške žrtvama uznemiravanja i zlostavljanja.²³

Naposljetku, ističe se kako su jedino ispitanice iz Sarajeva navele *džeparenje* kao oblik uznemiravanja ili napada koje su doživjele. U pokušaju komparacije godišnjih izvještaja o radu Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo (MUP KS), Ministarstva unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona (MUP HNK) i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS), a s ciljem poređenja krivičnih djela krađe (krivično djelo džepne krađe u Krivičnom zakonu FBiH je definisano u okviru krivičnog djela Krađe²⁴) u Sarajevu, Mostaru i Banja Luci, ustanovljeno je sljedeće:

- MUP HNK nema dostupne godišnje izvještaje na zvaničnoj web-stranici
- U izvještaj MUP RS²⁵ nema pojašnjenja za počinjena krivična djela krađe, kao što je primjetno za izvještaj MUP KS²⁶

Stoga se ne mogu komparirati podaci koji bi razjasnili da li su krivična djela krađe (s fokusom na džepnu krađu) više prisutna u Sarajevu nego Mostaru i Banja Luci. Osim toga, važno je istaći kako u izvještaju MUP KS, nije jasno naznačeno područje kantona na kojem su izvršena pomenuta krivična djela. Također, nijedan izvještaj ne sadrži rodno diferencirane podatke, stoga se ne može jasno zaključiti ko su žrtve ovih krivičnih djela. Ovim se može ukazati na potrebu za boljim i temeljitijim izvještavanjem o radu pomenutih institucija, s ciljem prikazivanja potpunih podataka o stanju sigurnosti u pomenutim regijama.

---

²³ Gordon, S. (2020) *How Common Is Female Sexual Harassment?* Dostupno na: <https://www.verywellmind.com/how-common-is-female-to-female-sexual-harassment-4134990>

²⁴ Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine, član 286. Krađa. Dostupno na: <https://www.paragraf.ba/propisi/fbih/krivicni-zakon-federacije-bosne-i-hercegovine.html>

²⁵ Informacija o stanju sigurnosti u Republici Srpskoj za 2021. godinu. Dostupno na: <https://mup.vladars.net/lat/index.php?vijest=64&vrsta=statistike&stat=1>

²⁶ Izvještaj o radu Uprave policije MUP-a KS za 2021. godinu. Dostupno na: <https://mup.ks.gov.ba/organizacija/izvjestajoradu/izvjestaj-o-radu-uprave-policije-mup-ks-za-2021-godinu>

Zaključak i preporuke

Na osnovu prikupljenih podataka, može se zaključiti da se žene u BiH osjećaju generalno sigurno. Prema lokaciji, najmanje sigurno se osjećaju žene u Sarajevu, a najviše u Banja Luci. 63% ispitanica smatra da prijateljsko i mirno susjedstvo može pozitivno uticati na njihov osjećaj sigurnosti. S druge strane, njih 76% navodi kako profesionalniji rad i veće prisustvo policije na ulici može doprinijeti osjećaju sigurnosti, uz poboljšanu uličnu rasvjetu.

Od ukupnog procenta ispitanica, njih 65% je doživjelo nedolične komentare i dobacivanje, 24% praćenje i 11% fizički napad.

Većina (71%) ispitanica nije prijavila uznemiravanje, a kao najzastupljeniji razlog u odgovorima jeste nepovjerenje u institucije, tj. policiju. S tim u vezi, povjerenje u policiju ima tek polovina ispitanica (50%). Najviše ispitanica koje nemaju povjerenja u policiju je iz Sarajeva. Više ispitanica (63%) ima pozitivno mišljenje o policijskim službenicama nego o policijskim službenicima (55%). Uz to, najviše ispitanica koje imaju pozitivno mišljenje o policijskim službenicima i službenicama je iz Banja Luke, dok ih je najmanje iz Sarajeva.

Prvi korak i osnov borbe protiv nasilja nad ženama treba biti: više edukacije o prevenciji nasilja, bolja informisanost žena o mehanizmima putem kojih mogu prijaviti uznemiravanja i napade te u konačnici ohrabrivanje žena da prijave nasilje koje dožive. S tim u vezi, neizostavna je i podrška (lokalne) zajednice. Nepostojanje ovakve podrške može značajno uticati na spremnost žena, koje dožive bilo kakvu vrstu napada ili uznemiravanja, da prijave iste. Ukoliko ih okruženje ne shvata ozbiljno, podvrgava izrugivanju i doprinosi diskriminaciji, na isti način se doprinosi i da se povećava učestalost ovakvih napada. Pružanje ove podrške se može realizirati prije svega kroz edukacije, putem kojih bi se u konačnici kreiralo prijateljsko i mirno okruženje, ne samo za žene nego sve članove zajednice.

Žene mogu smatrati određene oblike uznemiravanja "normalnim" ili nedovoljno ozbiljnim da bi se prijavili i to je moguće zbog različitih faktora.

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

Jedan od mogućih, značajnijih faktora su i specifičnosti sredine u kojima obitavaju, gdje se razni oblici uznemiravanja ne prepoznaju kao neprihvatljivo ponašanje. Također, doživljena uznemiravanja u prošlosti mogu uticati na to u kojoj mjeri će žene tolerisati ili normalizirati takvo ponašanje u budućnosti, ukoliko bi se isto opisalo kao nešto na što su „navikle“, kako to navode ispitanice u sprovedenom istraživanju. Stoga, važnu ulogu u prevenciji nasilja ima i obrazovanje. Tačnije, žene koje imaju ograničen (ili čak uskraćen) pristup obrazovanju su podložnije tome da budu žrtve nasilja s obzirom da imaju manje mogućnosti da se informišu, saznaju više o svojim pravima i kako da se zaštite.

U konačnici, unaprijeđen rad državnih organa i veća uključenost lokalne zajednice obuhvata sve ključne korake potrebne za postizanje unaprijeđene sigurnosti (ne samo) žena. Važi naglasiti da edukacije nisu neophodne *samo* za lokalnu zajednicu, tj. građane, nego je potrebno uključiti ovu tematiku kroz odgoj i obrazovanje još od ranog djetinjstva, ali i kroz dodatno edukovanje predstavnika institucija.

Jasno je da bilo koji vid uznemiravanja i u konačnici napada utiče negativno na svakodnevnicu ne samo žena, nego svih koji su žrtve uznemiravanja. Neophodno je raditi na svim društvenim i političkim poljima s ciljem unapređenja sigurnosti žena, posebno u lokalnim zajednicama. Ovaj izvještaj zasigurno može poslužiti donosiocima politika da, sticanjem uvida u stanje sigurnosti žena, kreiraju politike koje će ići ka poboljšanju sigurnosti i položaja žena u BiH. Svakako, potpuna prevencija bilo kakvog nasilja je ideal, ali rad i posvećenost na istom zasigurno mogu doprinijeti značajnom smanjenju prisutnosti ovakvih slučajeva.

Ovim istraživanjem nisu obuhvaćena pitanja uticaja uznemiravanja i zlostavljanja žena u BiH na njihovu svakodnevnicu, ali je bez sumnje aspekt sigurnosti žena koji je neophodno istražiti i u konačnici pružiti adekvatni odgovor/rješenje.

Odgovori na tri centralna istraživačka pitanja se, ukratko, mogu se sumirati na sljedeći način:

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

1. Da li se žene u BiH osjećaju sigurno u svojoj lokalnoj zajednici?
  - Žene u BiH se osjećaju generalno sigurno u svojoj lokalnoj zajednici. Tačnije, većina ispitanica u svojim odgovorima navodi da se osjećaju sigurno, što svakako ne umanjuje značaj preostalog procenta ispitanica koje se ne osjećaju sigurno.
2. Da li žene u BiH imaju povjerenja u policiju?
  - Žene u BiH djelimično imaju povjerenje u policiju. Preciznije, 50% ispitanica ima povjerenje u policiju, dok njih 47% nema povjerenje.
3. Kako žene u BiH doživljavaju policijske službenike i službenice?
  - Žene u BiH imaju više pozitivno mišljenje o policijskim službenicama, nego policijskim službenicima. Uglavnom ih smatraju ljubaznim, pristupačnim, profesionalnim, dok više ispitanica smatra policijske službenike korumpiranim, te arogantnim i drskim.

S ciljem doprinosa radu na prevenciji nasilja nad ženama, edukaciji i promociji mira i poštivanja ljudskih prava, ponuđene su sljedeće preporuke:

- Potrebno je unaprijediti komunikaciju i saradnju između ključnih aktera, u ovom slučaju policije i civilnog društva. To se može ostvariti kroz uspostavljenu saradnju sa vanjskim interesnim grupama poput udruženja žena ili organizacija civilnog društva i sl. Na taj način policija može preporučiti kome se žrtve pri prijavi nasilja/uznemiravanja mogu dalje obratiti za pomoć.
- Povećano prisustvo policije na ulici. Poboljšanje rada policije u lokalnoj zajednici kroz češće patrole, posebno u područjima u kojima je zabilježen veći broj napada.
- Poboljšanje video-nadzora na javnim mjestima i naseljenim područjima s ciljem smanjenja kriminaliteta i poboljšanja osjećaja sigurnosti ne samo žena, nego cijele lokalne zajednice.

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

- Strožiji zakoni u pogledu sankcija i kazni za sve oblike uznemiravanja i napada s ciljem smanjenja prisutnosti istih.
- Adekvatnije izvještavanje javnosti o radu policijskih agencija, sa naglaskom na prijeko potrebne rodno diferencirane podatke u pomenutim izvještajima.
- Veće prisustvo žena u policiji, posebno policijskih službenica koje rade u direktnom kontaktu sa građanima, s ciljem doprinosa osjećaju sigurnosti te u konačnici i generalno uspješnijem radu policijskih agencija.
- Češće organizovanje kurseva samoodbrane, kako bi bili dostupni što većem broju žena. Bilo bi moguće da ove kurseve organizuju organizacije civilnog društva uz podršku policijskih struktura i organa lokalne samouprave.
- Dodatna edukacija za sve: predstavnike institucija i civilno društvo, kroz odgoj i formalno obrazovanje. Edukacije trebaju ići u smjeru rada na prevenciji nasilja, promociji poštivanja ljudskih prava, pružanja podrške i razumijevanja ženama, ali i drugima koji dožive bilo koji oblik uznemiravanja.

Literatura

Fernandez, M., Townsley, J. (2021). Priručnik o rodno osjetljivoj policijskoj službi za žene i djevojčice izložene nasilju. Dostupno na: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-05/Handbook-on-gender-responsive-police-services-ba.pdf>

Informacija o stanju sigurnosti u Republici Srpskoj za 2021. godinu. Dostupno na: <https://mup.vladars.net/lat/index.php?vijest=64&vrsta=statistike&stat=1>

Izveštaj o radu Uprave policije MUP-a KS za 2021. godinu. Dostupno na: <https://mup.ks.gov.ba/organizacija/izvjestajoradu/izvjestaj-o-radu-uprave-policije-mup-ks-za-2021-godinu>

Kearl, H. (2018). *A National Study on Sexual Harassment and Assault*. Dostupno na: <https://stopstreetharassment.org/wp-content/uploads/2018/01/Full-Report-2018-National-Study-on-Sexual-Harassment-and-Assault.pdf>

Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine, član 286. Krađa. Dostupno na: <https://www.paragraf.ba/propisi/fbih/krivicni-zakon-federacije-bosne-i-hercegovine.html>

Kržalić, A. (2017). Stavovi građana o policiji. Rezultati istraživanja javnog mnijenja za Bosnu i Hercegovinu. Dostupno na: <http://css.ba/wp-content/uploads/2013/11/BIH-Survey-2017-BIH.pdf>

Misija OSCE u BiH (2019). *Dobrobit i sigurnost žena, Bosna i Hercegovina*, izvještaj o rezultatima istraživanja. Dostupno na: <https://www.osce.org/secretariat/423470>

Gordon, S. (2020). *How Common Is Female Sexual Harassment?*. Dostupno na: <https://www.verywellmind.com/how-common-is-female-to-female-sexual-harassment-4134990>

Plevljak, B., Kržalić, A. (2021). *Položaj žena u policijskim agencijama u BiH*. Dostupno na: <http://css.ba/wp-content/uploads/2021/08/Polozaj-zena-u-policijskim-agencijama-u-BiH-PUBLIKACIJA-FINALNA.pdf>

Zvanična web-stranica Agencije za ravnopravnost spolova (2022). „Saopštenje povodom kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja nad

Sigurnost žena u lokalnim zajednicama

ženama”. Dostupno na: <https://arsbih.gov.ba/saopstenje-povodom-kampanje-16-dana-aktivizma-protiv-nasilja-nad-zenama/>

Zvanična web-stranica Agencije za ravnopravnost spolova BiH (2021). „Potpisani sporazumi za otvaranje kriznih centara za žrtve silovanja i seksualnog nasilja”. Dostupno na: <https://arsbih.gov.ba/potpisani-sporazumi-za-otvaranje-kriznih-centara-za-zrtve-silovanja-i-seksualnog-nasilja/>

Zvanična web-stranica kampanje „*THAT GUY*“ (2022). What do women (and men) really think about harassment? Dostupno na: <https://that-guy.co.uk/mean-streets-what-women-and-men-really-think-about-harassment/>

Zvanična web-stranica UN Women, Ured specijalnog savjetnika za rodna pitanja i unapređenje položaja žena (OSAGI). Rezolucija Ujedinjenih naroda 1325 „Žene, mir i sigurnost“ . Dostupno na: <https://www.un.org/womenwatch/osagi/wps/>

Zvanična web-stranica UN Women. Konvencija Ujedinjenih naroda o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena. Dostupno na: <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/cedaw.htm>

Zvanična web-stranica UN Women. Pekinška Deklaracija i Platforma za Akciju. Dostupno na: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/01/beijing-declaration>

Zvanična web-stranica Vijeća Evrope. Istanbulska konvencija. Dostupno na: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/text-of-the-convention>

Projekat "Unapređenje sigurnosti žena u lokalnim zajednicama - AwareBiH"
finansira Kanadski fond za lokalne inicijative.

CFLI/FCIL

Canada Fund for Local Initiatives

Fonds canadien d'initiatives locales

Banja Luka

Mišljenja sadržana u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno mišljenja Vlade Kanade.

Centar za sigurnosne studije - BiH

Centre for Security Studies - BH

Branilaca Sarajeva 13/1
71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

www.css.ba

info@css.ba

Tel.: +387 33 262 455/456

Fax.: +387 33 223 250

Mostar

ISBN 978-9958-857-05-8

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod
ID brojem 53191174